

Sygn. akt V ACa 868/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 maja 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Janusz Kiercz
Sędziowie :	SA Olga Gornowicz-Owczarek SA Aleksandra Janas (spr.)
Protokolant :	Barbara Knop

po rozpoznaniu w dniu 28 maja 2015 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa A. P. i T. P.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w J.

o naprawienie szkody

na skutek apelacji powodów

od wyroku częściowego Sądu Okręgowego w Gliwicach

z dnia 26 czerwca 2014 r., sygn. akt II Cgg 1/13

oddala apelację, pozostawiając rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego orzeczeniu kończącemu postępowanie w sprawie.

Sygn. akt V ACa 868/14

UZASADNIENIE

Powodowie A. i T. małżonkowie P. wystąpili do Sądu Okręgowego w Gliwicach z pozwem, w którym domagali się zasądzenia na swą rzecz jako wierzycieli solidarnych od pozwanej (...) Spółki Akcyjnej w J. kwoty 600.000zł z ustawowymi odsetkami od 23 stycznia 2008r. tytułem odszkodowania za szkody powstałe w ich nieruchomości gruntowej oraz usytuowanych na niej obiektach na skutek prowadzonej przez pozwaną działalności eksploatacyjnej. Ewentualnie powodowie żądali naprawienia powstałej szkody poprzez przywrócenie obiektów do stanu poprzedniego poprzez wykonanie opisanych w pozwie prac naprawczych, wnieśli nadto o zasądzenie kosztów procesu.

Pozwana domagała się oddalenia powództwa o odszkodowanie i zasądzenia kosztów procesu. Nie kwestionowała, że nieruchomość powodów uległa uszkodzeniu na skutek eksploatacji górniczej, twierdziła jednak, że właściwym

sposobem naprawienia szkody jest restytucja naturalna, której koszty są niższe od wartości odtworzeniowej obiektów. Pozwana podniosła też, że taką propozycję naprawienia szkody składała powodom, którzy jednak nie wyrazili na nią zgody.

Wyrokiem częściowym z 26 czerwca 2014r. Sąd Okręgowy w Gliwicach zasądził od pozwanej na rzecz powodów solidarnie kwotę 359.873,35zł z ustawowymi odsetkami od 15 marca 2014r. tytułem odszkodowania za szkody górnicze w budynku mieszkalnym, budynku gospodarczym, ogrodzeniu, utwardzeniach nawierzchni i studni, oddalił też powództwo w zakresie odsetek od tej kwoty za wcześniejszy okres. Rozstrzygnięcie poprzedzono ustaleniem, że powodowie na zasadach wspólności ustawowej małżeńskiej są współwłaścicielami nieruchomości położonej w P. przy ul. (...) i w związku z wystąpieniem na tej nieruchomości szkód górniczych będących następstwem działalności prowadzonej przez pozwaną powodowie wystąpili do niej o naprawienie powstałych szkód.

Pozwana stojąc na stanowisku zasadności naprawienia szkody poprzez przywrócenie stanu poprzedniego zaproponowała powodom wykonanie rektyfikacji i remontu budynku mieszkalnego oraz remontu budynku gospodarczego. Jednocześnie poinformowała, że możliwa jest wypłata jednorazowego odszkodowania, ale tylko w wysokości wyliczonych kosztów rektyfikacji i remontu budynku mieszkalnego oraz kosztów remontu budynku gospodarczego. Z uwagi na to, że powodowie domagali się wypłaty odszkodowania w wysokości równowartości budynku mieszkalnego i budynku gospodarczego, wskazując na niecelowość rektyfikacji i remontu, do zawarcia ugody nie doszło. Ostatecznie w piśmie z dnia 5 grudnia 2012r. powodowie wezwali pozwaną do zapłaty dochodzonej w niniejszej sprawie kwoty 600.000 zł tytułem równowartości szkody wyrządzonej ruchem zakładu górniczego w nieruchomościach budynkowych (budynku mieszkalnym oraz budynku gospodarczym), nieruchomości gruntowej oraz w pozostałych częściach składowych nieruchomości. W odpowiedzi na to wezwanie pozwana podtrzymała swoje wcześniejsze stanowisko, że naprawienie szkód pochodzenia górniczego powinno nastąpić poprzez przywrócenie stanu poprzedniego stwierdzając, że jest to zarówno możliwe technicznie, jak i uzasadnione ekonomicznie. Sąd ustalił nadto, że budynki powodów znajdują się na obszarze górniczym należącym do (...) Spółki Akcyjnej w J. KWK (...), zaliczonym do V kategorii deformacji terenu. Koszt przywrócenia stanu poprzedniego w budynku mieszkalnym w związku z aktualnie występującymi uszkodzeniami, w tym jego rektyfikacji, wynosi 292.183zł w sytuacji gdy wartość techniczna budynku mieszkalnego wynosi 272.860,68zł. Koszt przywrócenia stanu poprzedniego budynku gospodarczego, w tym jego rektyfikacji wyniósłby około 108.329zł, a wartość techniczna budynku gospodarczego wynosi 42.451,16zł. Koszty przywrócenia stanu poprzedniego uszkodzonego w wyniku działalności górniczej pozwanej ogrodzenia frontowego wyniósłby około 6.500zł, a wartość techniczna ogrodzenia wynosi 5.210,85zł. Koszty przywrócenia stanu poprzedniego uszkodzonego w wyniku działalności górniczej pozwanej ogrodzenia wewnętrznego i bocznego wyniósłby około 7.000zł, a wartość techniczna ogrodzenia wynosi 1.173,52zł. Koszty przywrócenia stanu poprzedniego uszkodzonych w wyniku działalności górniczej pozwanej utwardzonych nawierzchni (place i chodniki) wyniósłby około 3.000 zł, a wartość techniczna tych nawierzchni wynosi 1.761,94zł. Koszty przywrócenia stanu poprzedniego uszkodzonej w wyniku działalności górniczej pozwanej studni, którą należałoby w całości rozebrać i wykonać nową, wyniósłby około 4.500zł, a wartość techniczna ogrodzenia wynosi 2.399,30zł. Wartość jednorazowego odszkodowania za wszystkie wymienione składniki przy uwzględnieniu podatku VAT wynosi 359.873,35 zł. Stosownie do art.317§1 k.p.c. Sąd Okręgowy stwierdził, że w wyniku dotąd przeprowadzonego postępowania dowodowego do rozstrzygnięcia nadawało się żądanie dotyczące naprawienia szkody w obiektach budowlanych znajdujących się na nieruchomości powodów. Wskazał, że dochodzone przez powodów roszczenie wynikało z faktu wystąpienia szkód w obiektach budowlanych spowodowanych ruchem zakładu górniczego pozwanej, a ponieważ ruch ten prowadzony był zgodnie z ustawą prawo geologiczne i górnicze, do naprawienia wyrządzonej tym ruchem szkody zastosował przepisy ustawy z dnia 4 lutego 1994r. (tekst jedn. Dz.U. z 2005r., Nr 228, poz.1947 z późn. zm.) w związku z art.222 aktualnie obowiązującej ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. z 2011r., Nr 163, poz.981), a to z uwagi na fakt, że zdarzenie wywołujące szkodę, jak i sama szkoda miały miejsce przed dniem 1 stycznia 2012r. Przywołując art.91 ust. 1 oraz art.97 ustawy z dnia 4 lutego 1994r. Prawo geologiczne i górnicze oraz opinię biegłego M. S. Sąd Okręgowy wskazał na niecelowość przywracania stanu poprzedniego w zabudowaniach z uwagi na fakt, że koszt przywrócenia przekraczałby wielkość poniesionej szkody (wartość obiektów). W konsekwencji za uzasadnione uznał żądanie naprawienia szkody poprzez zapłatę jednorazowego odszkodowania, zgodnie z art.95 powołanej ustawy.

Wysokość należnego odszkodowania została ustalona w oparciu o opinię biegłego, nie kwestionowaną przez żadną ze stron. Za uzasadnione Sąd Okręgowy uznał również żądanie zasądzenia odsetek od tej kwoty, jednakże od dnia 15 marca 2014r., a nie od wskazywanego w pozwie dnia 23 stycznia 2008r. Stwierdził, że poprzez odesłanie wynikające z art.92 ustawy z dnia 4 lutego 1994r., do ustalenia wysokości szkody w niniejszej sprawie, a tym samym wysokości odszkodowania, miały zastosowanie ogólne uregulowania prawa cywilnego, w tym art.363 § 2 k.c., który przewiduje, że jeżeli naprawienie szkody ma nastąpić w pieniądzu, wysokość odszkodowania powinna być ustalona według cen z daty ustalenia odszkodowania. Ponieważ żadna ze stron nie wykazała, aby zachodziły szczególne okoliczności wymagające przyjęcia za podstawę ustalenia odszkodowania cen istniejących w innej chwili, a biegły wyliczając wysokość należnego odszkodowania przyjął nie tylko zakres uszkodzeń, ale również poziom cen z IV kwartału 2013r. i w opinii powoływał się na ten poziom cen, to Sąd stwierdził, że odsetki od ustalonej w ten sposób wysokości odszkodowania należało stosownie do art.481§1 i 2 k.c. zasądzić od dnia następnego po dniu doręczenia stronie pozwanej odpisu opinii, to jest od dnia 15 marca 2014r., a żądanie odsetek za okres wcześniejszy oddalić.

W apelacji od tego wyroku w części odnoszącej się do rozstrzygnięcia w przedmiocie oddalenia żądania zasądzenia odsetek za okres od 17 stycznia 2010r. do 15 marca 2014r. powodowie zarzucili naruszenie prawa materialnego, a to art.455 i 481 k.c. poprzez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że odsetki należą się im od doręczenia pozwanej opinii biegłego, a nie od daty wezwania dłużnika do spełnienia świadczenia, a nadto art.363 § 2 k.c. poprzez jego zastosowanie w zakresie ustalenia początkowej daty naliczania odsetek w sytuacji gdy przepis ten reguluje mierniki ustalenia wysokości odszkodowania i nie odnosi się do odsetek. Skarżący zarzucili nadto sprzeczność istotnych ustaleń faktycznych z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego polegającą na przyjęciu, że pozwana pozostaje w zwłoce w spełnieniu świadczenia polegającego na zapłacie odszkodowania dopiero od dnia doręczenia opinii biegłego, a nie od dnia wezwania do zapłaty. Na tej podstawie domagali się zmiany wyroku poprzez zasądzenie od pozwanej odsetek od kwoty 359.873,35zł od 17 stycznia 2010r., wnieśli nadto o zasądzenie na swą rzecz solidarnie kosztów postępowania za obie instancje.

Pozwana domagała się oddalenia apelacji i zasądzenia kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje.

Apelacja nie jest zasadna.

Sąd Apelacyjny akceptuje i czyni własnymi wszystkie ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego ponieważ znajdują one oparcie w zgromadzonych w sprawie dowodach, nie kwestionowanych przez żadną ze stron. Także obecnie, mimo treści zarzutu podniesionego w apelacji, skarżący kwestionują nie tyle ustalenia faktyczne odnoszące się do daty wymagalności dochodzonego roszczenia, lecz ocenę prawną Sądu Okręgowego w tej materii, którą także trzeba uznać za trafną.

Po pierwsze, istotnie jak wskazał Sąd Okręgowy, choć szkoda powstała przez 1 stycznia 2012r., wysokość odszkodowania została ustalona w oparciu o ceny aktualne, a zatem już z tej przyczyny żądanie zasądzenia odsetek od daty wezwania dłużnika do spełnienia świadczenia było niezasadne ponieważ prowadziłoby do wzbogacenia wierzycieli kosztem dłużniczki w drodze podwójnej rekompensaty za doznaną szkodę – poprzez zastosowanie aktualnych cen do wyliczenia odszkodowania oraz poprzez zasądzenie odsetek od daty wcześniejszej. Nie podziela zatem Sąd Apelacyjny, także w kontekście poniższych rozważań, stanowiska skarżących, iż w sprawie doszło do naruszenia art.363 § 2 k.c.

Po wtóre, co jednak bardziej istotne, w świetle art.95 ust. 1 ustawy z 4 lutego 1994r. Prawo geologiczne i górnicze, znajdującej zastosowanie w niniejszej sprawie, ustawodawca wprowadził ograniczenia w zakresie sposobu naprawienia szkody górniczej. Przepis ten, stanowiący uregulowanie szczególne w stosunku do art.363 § 1 k.c., przewidywał, że naprawienie szkody następuje przez zapłatę odszkodowania tylko wtedy, jeżeli nie jest możliwe przywrócenie stanu poprzedniego lub koszty tego przywrócenia rażąco przekraczałyby wielkość poniesionej szkody. Tym samym uprawniony nie mógł żądać naprawienia szkody poprzez zapłatę sumy pieniężnej jeżeli restytucja naturalna była ekonomicznie opłacalna, a precyzyjniej – jeśli jej koszty nie przekraczały i to w stopniu rażącym

wysokości poniesionej szkody. Ograniczenia co do wyrobu sposobu naprawienia szkody nie pozostawały bez wpływu na powstanie roszczenia o odsetki, akcesoryjnie powiązanego z żądaniem zapłaty sumy pieniężnej. Skoro nie powstaje roszczenie o zapłatę sumy pieniężnej, nie można mówić o jego wymagalności, a tym samym odsetki się nie należą. Regulacja przewidziana w powołanym przepisie stanowi legi speciali do przepisów kodeksu cywilnego i jako taka wyłącza stosowanie art.455 k.c. w zakresie, w jakim naruszałoby to ustawowe ograniczenia odnoszące się do sposobu naprawienia szkody górniczej.

Przenosząc te rozważania na grunt niniejszej sprawy trzeba zauważyć, że aż do chwili sporządzenia opinii biegłego strony pozostawały w sporze w jaki sposób należy naprawić szkodę powstałą na nieruchomości powodów. Pozwana, zarówno w toku tego postępowania, jak w czasie przedsądowego postępowania ugodowego, konsekwentnie stała na stanowisku, że naprawa szkody powinna nastąpić poprzez restytucję naturalną i jeśli godziła się na zapłatę sumy pieniężnej to tylko w kwocie odpowiadającej kosztom naprawienia uszkodzeń na nieruchomości powodów. W żadnym wypadku nie można stwierdzić, że suma oferowana przez pozwaną stanowiła jednorazowe odszkodowanie, o jakim mowa w art.95 ust.1 powołanej ustawy. Skoro dopiero z opinii biegłego M. S., doręczonej jej 14 marca 2014r., zasadnym było w świetle art.455 k.c. w związku z art.481 k.c. zasądzenie odsetek od należnej tytułem odszkodowania kwoty od dnia następnego, to jest 15 marca 2015r.

Nietrafnie powodowie wskazują na wyroku tutejszego Sądu z dnia 17 czerwca 2014r., sygn. akt V ACa 112/14 jako oparcie dla swego poglądu, a to z uwagi na znacząco odmienny stan faktyczny – w sprawie zakończonej powołanym wyrokiem strony od początku zgadzały się co do tego, że wobec zakresu szkody górniczej jej naprawienie może nastąpić wyłącznie poprzez zapłatę sumy pieniężnej, a sporna była jedynie jej wysokość. W niniejszej sprawie natomiast, jak już o tym była mowa, sposób naprawienia szkody pozostawał sporny aż do chwili sporządzenia opinii biegłego, z której wynikało, iż restytucja naturalna pozostaje rażąco nieopłacalna.

W sprawie brak także przesłanek aby uznać, że proponując – zgodnie z preferencją ustawodawcy – naprawienie szkody górniczej poprzez naprawę uszkodzonych obiektów pozwana dopuściła się nadużycia prawa, a w każdym razie wystąpienia takich okoliczności powodowie nie wykazali.

Z tych zatem względów, nie znajdując podstaw do zmiany zaskarżonego wyroku w jakimkolwiek zakresie, Sąd Apelacyjny oddalił apelację powodów na mocy art.385 k.p.c. , pozostawiając jednocześnie na mocy art.108 § 1 k.p.c. rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego orzeczeniu kończącemu postępowanie w sprawie.